การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

Evaluation of course effectiveness of the Diploma of Science Program in Emergency Medical Operation (Revised curriculum 2021) Sirindhorn College of Public Health, Ubon Ratchathani Province

นุชจรินทร์ แก่นบุปผา[1], ดวงกมล หน่อแก้ว[1*], พนาไพร โฉมงาม[1], นัจรินทร์ ผิวผ่อง[1],
กรกช เพทาย[2] , แก้วใจ มาลีลัย[1] , ภคิน ไชยช่วย[1]
Nucharin Kaenbubpha[1], Duangkamon Norkaeo[1*], Panaprai Chomngam[1] , Natjarin Phewpong[1]
Korakot payta[2], Kaewjai Maleelai[1], Pakin Chaichuay[1]
[1]วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
Sirindhorn College of Public Health. Ubon Ratchathani Province,
Faculty of Public Health and Allied Health Services, Praboromarajchanok Institute
[2]วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
Sirindhorn College of Public Health. Trang Province,
Faculty of Public Health and Allied Health Services, Praboromarajchanok Institute
(Received: October 8, 2024, Revised: February 19, 2025, Accepted: April 20, 2025)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการประเมินแบบซิปโป้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี และศึกษาแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ.2569 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 201 คน ได้แก่ นักศึกษา บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารวิทยาลัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ประยุกต์มาจากการประเมินแบบซิปโป้ แบบรวบรวมข้อมูลผลผลิตหลักสูตร และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพของหลักสูตรภาพรวมมีความเหมาะสมมาก (M =4.42, SD±.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านผลผลิตและด้านผลลัพธ์หลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด (M=4.58, SD±.50 และ M=4.54, SD±.48 ตามลำดับ) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตรในส่วนของอาจารย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M=4.73, SD±.12) ในขณะที่ด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (M=3.42, SD±.58) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเสนอแนวทางการปรับปรุงให้หลักสูตรสรรหาอาจารย์ประจำที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้มีจำนวนเพียงพอ จัดหาอุปกรณ์ที่มีการใช้จริงกับผู้ป่วยฉุกเฉินในการฝึกทักษะวิชาชีพ ปรับโครงสร้างหลักสูตรให้เพิ่มจำนวนหน่วยกิต ของรายวิชาการฝึกสมรรถนะวิชาชีพ และปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และการปรับแนวปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง, ปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์
*ผู้ให้การติดต่อ: (Corresponding Author: Duangkamon Norkaeo e-mail: Yai_duangkamon@scphub.ac.th)

Abstract

This study was a mixed-methods study using the ZIPPO assessment process. The objectives were to evaluate the efficiency of the Diploma of Science Program in Emergency Medical Operation (Revised Curriculum 2021), Sirindhorn College of Public Health, Ubon Ratchathani Province, and to study the guidelines for improving the curriculum in 2026. Sample group 201 people include students, graduate users, graduates, instructors in charge of the curriculum, instructors and college administrators. Data were collected using a questionnaire adapted from the Zippo assessment, the Curriculum Productivity Data Collection Form, and semi-structured interviews. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results found that the overall curriculum evaluation was very appropriate (M=4.42, SD±.45). The most appropriate factors were Curriculum Output and Outcomes (M=4.58, SD±.50 and M =4.54, SD±.48, respectively). In terms of Curriculum Input, Instructors had the highest mean (M=4.73, SD±.12) and Budget had the lowest mean (M=3.42, SD±.58). In this regard, the sample group proposed guidelines for improving the curriculum to recruit a sufficient number of permanent instructors with expertise in emergency medicine, provide equipment that is actually used with emergency patients in professional skills training, restructure the curriculum to increase the number of credits for professional competency training courses, and update the course content to be up-to-date and keep up with changes in social situations, the environment, and adjustments to emergency patient assistance practices in both Thailand and other countries.

Keywords: Curriculum evaluation, Diploma of Science Program, Emergency Medical Operation

บทนำ

หลักสูตร (Curriculum) เป็นชุดเอกสารสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะหลักสูตรกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางสู่เป้าหมาย และการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเป็นลำดับจนได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ หลักสูตรควรประเมินผลดำเนินงานตามรอบเวลาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและทันสมัย การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการพิจารณาหลักสูตรอย่างเป็นระบบครอบคลุมมิติการประเมินอย่างรอบด้าน เพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ประสิทธิภาพผู้เรียน ประสิทธิผลการนำหลักสูตรไปใช้ การบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดและกรอบมาตรฐานขององค์กรกำกับคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และการตัดสินใจหาทางเลือกในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมต่อไป

แนวคิดการประเมินแบบซิปโป้ (CIPPO model) ของแซก (Sax, 1989) ประยุกต์จากการประเมินแบบซิปป์ (CIPP model) ของสตัฟเฟอร์และชินฟิวล์ (Stufflebeam & Shinkfield, 1985) เป็นการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเกี่ยวข้อง (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) และผลลัพธ์ (Outcome) มุ่งเน้นให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยเน้นการแยกบทบาทฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัดเพื่อป้องกันอคติจากการประเมิน ในการประเมินหลักสูตรทางการศึกษาแบบซิปโป้สามารถประยุกต์ได้ ดังนี้ 1) ประเมินหลักสูตร (C:Context evaluation)วิเคราะห์ปัญหา

ความจำเป็น ความต้องการทางการศึกษา องค์ประกอบหลักสูตรที่ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับปัญหาความจำเป็นของสังคม วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่หลักสูตรคาดหวัง 2) ประเมินปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร (I: Input evaluation) ประเมินความพร้อมของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านอาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ งบประมาณ โครงสร้างหลักสูตร กลยุทธ์การสอน วิธีประเมินผล 3) ประเมินกระบวนการในหลักสูตร (P: Process evaluation) ประเมินการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมเรียนรู้รายวิชา การประเมินผลการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษา 4) ประเมินผลผลิตหลักสูตร (P: Product evaluation) ประเมินผลลัพธ์การเรียนตลอดหลักสูตร ผลการสอบวัดความรู้รวบยอดและทักษะวิชาชีพ 5) ประเมินผลลัพธ์หลักสูตร (O: Outcome evaluation) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและกรอบมาตรฐานขององค์กรกำกับคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต (Kusmiyati, Hamidah & Kadir, 2023; Purnawirawan, Paramita & Sholihah, 2020; Alatas, Ridwan, & Supriyati 2019)

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี, 2564) เพื่อผลิต เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (AEMT) ให้ปฏิบัติงานในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 หลักสูตรมีการปรับปรุงตามรอบระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตรทันสมัย ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ มีสมรรถนะ มีเจตคติที่ดีตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดไว้ 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ปัจจุบันวิทยาลัยดำเนินการสอนด้วยหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 และ มีกำหนดการปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไป พ.ศ. 2569

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) (วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี, 2564) ระยะเวลาศึกษา 2 ปี รวม 83 หน่วยกิต ประกอบด้วย 3 หมวดวิชาหลัก ได้แก่ หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง 21 หน่วยกิต หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ 56 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต หลักสูตรจัดหมวดวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพ 12 หน่วยกิตให้ผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานวิชาชีพ และจัดให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะแกนกลางหรือสมรรถนะวิชาชีพ

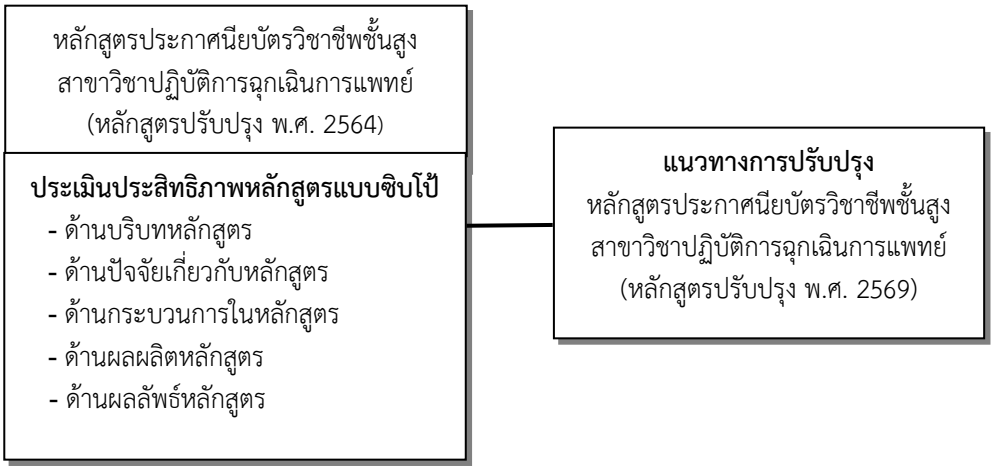
คณะผู้วิจัยเห็นความจำเป็นของการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) ให้ครอบคลุมมิติการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน เพื่อนำผลประเมินมาใช้ปรับปรุงการบริหารหลักสูตรปัจจุบันและเป็นแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ. 2569 ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของปัญหาสุขภาพของประชาชน ความจำเป็นทางสังคม สิ่งแวดล้อม ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต การปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพขององค์กรกำกับคุณภาพ และเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2569) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การประเมินแบบซิปโป้ (CIPPO Model) ในการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับปรับปรุงหลักสูตรปัจจุบัน และการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ.2569 โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน (Mixed method) ตามกรอบการประเมินแบบซิปโป้ (CIPPO model) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน พ.ศ. 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติ การฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งหมด 201 คน ดังนี้ 1) นักศึกษาชั้นปี 1-2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 71 คน 2) บัณฑิต ปีการศึกษา 2566 จำนวน 38 คน 3) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน 4) อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 3 คน 5) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 40 คน และ 6) ผู้บริหารวิทยาลัย จำนวน 5 คน

เกณฑ์การคัดเข้ากลุ่มตัวอย่างงานวิจัย (Inclusion criteria) ดังนี้

1. เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ไม่จำกัดอายุ ทั้งเพศหญิงและเพศชาย
2. ยินดีเข้าร่วมการประเมินผลหลักสูตร

เกณฑ์การคัดออกกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย (Exclusion criteria) ดังนี้

1. ไม่สามารถเข้าร่วมการประเมินผลหลักสูตรได้
2. ไม่ยินดีเข้าร่วมการประเมินผลหลักสูตร

เครื่องมือการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรแบบซิปโป้ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ จำนวน 2 ข้อ

1.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ เกณฑ์คะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด 4 หมายถึงเหมาะสมมาก 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด ผู้วิจัยแปลผล ดังนี้ 4.51-5.00 เหมาะสมมากที่สุด 3.51-4.50 เหมาะสมมาก 2.51-3.50 เหมาะสมปานกลาง 1.51-2.50 เหมาะสมน้อย และ 1.00-1.50 เหมาะสมน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) แบบสอบถามประเมิน 5 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 บริบทหลักสูตร ได้แก่ 1) ปัญหาความจำเป็น อุปสรรค ข้อจำกัด และ 2) วัตถุประสงค์และผลที่หลักสูตรคาดหวัง จำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 2 ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ 1) อาจารย์ 2) นักศึกษา 3) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 4) งบประมาณ 5) โครงสร้างหลักสูตร 6) กลยุทธ์การสอน และ 7) วิธีประเมินผลการรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ

ด้านที่ 3 กระบวนการในหลักสูตร ได้แก่1) การบริหารจัดการหลักสูตร 2) เนื้อหา รายวิชาของหลักสูตร 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การประมินผลการเรียนรู้ 5) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และ 6) การจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 30 ข้อ

ด้านที่ 4 ผลผลิตหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ

ด้านที่ 5 ผลลัพธ์หลักสูตร ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะพึงประสงค์ของบัณฑิต 2) ความรู้ของบัณฑิต 3) ทักษะของบัณฑิต และ 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบของบัณฑิต จำนวน 25 ข้อ

ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย	Context	Input	Process	Product	Outcome
กลุ่มที่ 1 นักศึกษา		√	√		
กลุ่มที่ 2 บัณฑิต	√			√	
กลุ่มที่ 3 ผู้ใช้บัณฑิต	√				√
กลุ่มที่ 4 อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร	√	√	√		
กลุ่มที่ 5 อาจารย์ผู้สอน		√	√		
กลุ่มที่ 6 ผู้บริหารวิทยาลัย	√	√			

1.3 แบบรวบรวมข้อมูลผลผลิตหลักสูตร ได้แก่ 1) เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร 2) คะแนนสอบวัดความรู้รวบยอด และ 3) คะแนนสอบทักษะปฏิบัติก่อนสำเร็จการศึกษา

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เพื่อสัมภาษณ์นักศึกษา อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารวิทยาลัย

2.2 คำถามปลายเปิดท้ายแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อให้บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างของงานวิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา การประเมินผล และการแพทย์ฉุกเฉิน จำนวน 5 คน ประเมินความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และความสอดคล้องของเนื้อหาแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยค่าดัชนีความเที่ยงตรง (Content Validity Index: CVI) เครื่องมือวิจัยนี้ได้ค่า CVI 0.96 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ปรับแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปี 1-2 ปีการศึกษา 2567 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารผู้ย์สอน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง ลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน วิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach, 1984) ได้ค่าแอลฟาครอนบาค 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ตรวจสอบคุณภาพแล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามขั้นตอนที่กำหนด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำแบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบ Google Forms จัดส่งทาง Application Line และติดตามข้อมูลส่งกลับภายใน 4 สัปดาห์

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามนัดหมาย และบันทึกข้อมูลในแบบบันทึก

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับ เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยสถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพหลักสูตรในด้านบริบท ปัจจัยเกี่ยวข้อง กระบวนการผลผลิต และผลลัพธ์หลักสูตร วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ประเมินแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นความเรียง

4. ข้อมูลผลผลิตหลักสูตร วิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา แจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผ่านการพิจารณาและให้การรับรองอนุมัติการดำเนินการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี เอกสารรับรองโครงการวิจัยเลขที่ SCPHUB I001-2567 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2567 ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัยโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนวิจัย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และซักถามข้อสงสัยจนเข้าใจก่อนขอความยินยอมลงชื่อร่วมโครงการ ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถถอนตัวจากโครงการได้ตลอดเวลาโดยไม่ส่งผลกระทบใดๆ ข้อมูลจะเก็บเป็นความลับไม่เปิดเผยชื่อ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลตอบกลับจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน สรุปได้ดังนี้ 1) นักศึกษา จำนวน 68 คน อายุเฉลี่ย 19.60 ปี ร้อยละ 67.60 เป็นเพศหญิง 2) บัณฑิต จำนวน 38 คน อายุเฉลี่ย 21.10 ปี ร้อยละ 81.60 เป็นเพศหญิง โดยบัณฑิตได้งานทำในปีแรกหลังสำเร็จการศึกษา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 50 (ตำแหน่งพนักงานของรัฐ 12 คน จ้างเหมาบริการ 7 คน) 3) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 49 คน อายุเฉลี่ย 29.60 ปี ร้อยละ 77.60 เป็นเพศหญิง 4) อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 3 คน ทั้งหมดเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 47.30 ปี 5) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 38 คน อายุเฉลี่ย 44.20 ปี ร้อยละ 52.60 เป็นเพศชาย และ 6) ผู้บริหาร จำนวน 5 คน อายุเฉลี่ย 51 ปี ร้อยละ 60 เป็นเพศชาย ผลแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย (N=201)

ข้อมูลทั่วไป	นักศึกษา n (%)	บัณฑิต n (%)	ผู้ใช้บัณฑิต n (%)	อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร n (%)	อาจารย์ผู้สอน n (%)	ผู้บริหาร n (%)
1. เพศ ชาย	22 (32.40)	7 (18.40)	11 (22.40)	-	20 (52.60)	3 (60.00)
หญิง	46 (67.60)	31 (81.60)	38 (77.60)	3 (100.00)	18 (47.40)	2 (40.00)
รวม	68 (100.00)	38(100.00)	49 (100.00)	3 (100.00)	38 (100.00)	5 (100.00)
2. อายุเฉลี่ย	19.60 ปี	21.10 ปี	29.60 ปี	47.30 ปี	44.20 ปี	51 ปี

2. ผลประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร

ผลประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรตามกรอบการประเมินซิปโป พบว่าประสิทธิภาพหลักสูตรในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.42 SD±.45 จัดอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประสิทธิภาพหลักสูตร ดังนี้

2.1 ประเมินบริบทหลักสูตร ความคิดเห็นบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร และผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 4.24, SD±.49 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก ซึ่งด้านวัตถุประสงค์และผลที่หลักสูตรคาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านปัญหาความจำเป็น อุปสรรค ข้อจำกัด (M=4.25, SD±.53, M=4.22, SD±.58 ตามลำดับ)

2.2 ประเมินปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 4.28, SD±.34 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก โดยส่วนอาจารย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M=4.73, SD±.12) มีความเหมาะสมมากที่สุด และส่วนงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (M=3.42, SD±.58) มีความเหมาะสมปานกลาง

2.3 ประเมินกระบวนการในหลักสูตร ความคิดเห็นนักศึกษา อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 4.41, SD±.46 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก โดยส่วนการจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M=4.48, SD±.51) และส่วนการบริหารจัดการหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (M=4.25, SD±.66)

2.4 ประเมินผลผลิตหลักสูตร ความคิดเห็นบัณฑิต ได้ค่าเฉลี่ย 4.58, SD±.50 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด โดยด้านที่บัณฑิตมีการเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M=4.71, SD±.52) และด้านที่บัณฑิตมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ AEMT มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (M=4.50, SD±.73)

2.5 ประเมินผลลัพธ์หลักสูตร ความคิดเห็นผู้ใช้บัณฑิต ได้ค่าเฉลี่ยรวม 4.54, SD±.48 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด โดยด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M=4.66, SD±.44) มีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านความรู้ของบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$=4.39, SD±.62) มีความเหมาะสมมาก ผลแสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร (N=201)

ประเมินหลักสูตร	หัวข้อประเมิน	M	SD.	แปลผล
บริบทหลักสูตร (Context evaluation)	1. ปัญหาความจำเป็น อุปสรรค ข้อจำกัด	4.22	.58	เหมาะสมมาก
	2. วัตถุประสงค์และผลที่หลักสูตรคาดหวัง	4.25	.53	เหมาะสมมาก
	ค่าเฉลี่ยบริบทหลักสูตร	**4.24**	**.49**	**เหมาะสมมาก**
ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร (Input evaluation)	1. อาจารย์	4.73	.12	เหมาะสมมากที่สุด
	2. นักศึกษา	4.07	.11	เหมาะสมมาก
	3. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.28	.51	เหมาะสมมาก
	4. งบประมาณ	3.42	.58	เหมาะสมปานกลาง
	5. โครงสร้างหลักสูตร	4.39	.51	เหมาะสมมาก
	6. กลยุทธ์การสอน	4.33	.58	เหมาะสมมาก
	7. วิธีประเมินผลการเรียนรู้	4.67	.58	เหมาะสมมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร	**4.28**	**.34**	**เหมาะสมมาก**
กระบวนการในหลักสูตร (Process evaluation)	1. การบริหารจัดการหลักสูตร	4.25	.66	เหมาะสมมาก
	2. เนื้อหารายวิชาของหลักสูตร	4.39	.51	เหมาะสมมาก
	3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.35	.52	เหมาะสมมาก
	4. การประมินผลการเรียนรู้	4.39	.52	เหมาะสมมาก
	5. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	4.35	.53	เหมาะสมมาก
	6. การจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษา	4.48	.51	เหมาะสมมาก
	ค่าเฉลี่ยกระบวนการในหลักสูตร	**4.41**	**.46**	**เหมาะสมมาก**
ผลผลิตหลักสูตร (Product evaluation)	1. ความภูมิใจที่มีต่อวิชาชีพ AEMT	4.66	.58	เหมาะสมมากที่สุด
	2. ความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ AEMT	4.50	.73	เหมาะสมมาก
	3. การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่	4.53	.72	เหมาะสมมากที่สุด
	4. การเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	4.71	.52	เหมาะสมมากที่สุด
	5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบของตน	4.53	.69	เหมาะสมมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยผลผลิตหลักสูตร	**4.58**	**.50**	**เหมาะสมมากที่สุด**
ผลลัพธ์หลักสูตร (Outcome evaluation)	1. คุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะพึงประสงค์	4.66	.44	เหมาะสมมากที่สุด
	2. ความรู้ของบัณฑิต	4.39	.62	เหมาะสมมาก
	3. ทักษะของบัณฑิต	4.48	.57	เหมาะสมมาก
	4. ทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ	4.57	.49	เหมาะสมมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยผลลัพธ์หลักสูตร	**4.54**	**.48**	**เหมาะสมมากที่สุด**
	ค่าเฉลี่ยการประเมินหลักสูตร	**4.42**	**.45**	**เหมาะสมมาก**

นอกจากนี้ ผลการประเมินผลลัพธ์หลักสูตรเพิ่มเติมอีก 3 ประเด็น ดังนี้

1) เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร (GPA.) 83 หน่วยกิต บัณฑิตปีการศึกษา 2566 จำนวน 38 คน มีเกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรสูงสุด 3.59 และต่ำสุด 2.61 โดยนักศึกษาร้อยละ 7.80 มีเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.49-3.25, 2.99-2.75 และ <2.75 มีจำนวนเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 21.10 และนักศึกษา ร้อยละ 28.90 มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.24-3.00

2) ผลสอบความรู้รวบยอด (Summative examination) ประเมินความรู้ของบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา แบบประเมินเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน เกณฑ์ตัดสิน

ผ่านต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 พบว่าบัณฑิตสอบผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 23.68 คะแนนสูงสุด 71 คะแนน คะแนนต่ำสุด 43 คะแนน บัณฑิตส่วนใหญ่ร้อยละ 42.10 มีคะแนนระหว่าง 55-64 ผลแสดงดังตารางที่ 3

3) ผลสอบทักษะปฏิบัติ (Practical skills examination) ประเมินทักษะวิชาชีพสำคัญ 6 ทักษะ บัณฑิตต้องสอบผ่านทุกทักษะ คะแนนแต่ละทักษะไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ได้แก่ 1) ทักษะการประเมินสภาพผู้บาดเจ็บฉุกเฉิน 2) ทักษะการช่วยผู้มีสิ่งแปลกปลอมอุดกั้นทางเดินหายใจ 3) ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานกับการใช้เครื่องกระตุกหัวใจไฟฟ้า 4) ทักษะการใช้สายรัดห้ามเลือด 5) ทักษะการใช้อุปกรณ์ยึดตรึงกระดูกเชิงกราน และ 6) ทักษะคัดแยกผู้บาดเจ็บในเหตุสาธารณภัย พบว่าบัณฑิตสอบผ่านทั้ง 6 ทักษะในการสอบครั้งแรก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 23.70 สอบผ่าน 5 ทักษะ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 และสอบผ่าน 4 ทักษะ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 ผลแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลสอบความรู้รวบยอดและผลสอบทักษะปฏิบัติของบัณฑิต (N=38)

ความรู้รวบยอด	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ทักษะปฏิบัติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คะแนน ≥65	9	23.70	สอบผ่าน 6 ทักษะ	9	23.70
คะแนน 55-64	16	42.10	สอบผ่าน 5 ทักษะ	21	55.30
คะแนน 45-54	11	28.90	สอบผ่าน 4 ทักษะ	8	21.00
คะแนน <45	2	5.30			
รวม	**38**	**100.00**	**รวม**	**38**	**100.00**

3. ผลการศึกษาแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง รวมทั้งข้อเสนอท้ายแบบสอบถามบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) ในกลุ่มนักศึกษา อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารวิทยาลัย สรุปได้ผล ดังนี้

3.1 บริบทหลักสูตร ควรสำรวจความต้องการจำนวนของเจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินไทย เพื่อกำหนดตำแหน่งงานให้ตรงตามวุฒิการศึกษาและมีจำนวนตำแหน่งที่เพียงพอ

3.2 ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร

1) อาจารย์ประจำของวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ตรงด้านการแพทย์ฉุกเฉินมีจำนวนค่อนข้างจำกัด หลักสูตรควรจัดหาอาจารย์ประจำที่มีประสบการณ์ตรงด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้มีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

2) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ วิทยาลัยควรจัดหาอุปกรณ์ชนิดที่มีการใช้งานจริงกับผู้ป่วยฉุกเฉินเพื่อใช้ฝึกทักษะจำเป็นของวิชาชีพ จัดให้มีอุปกรณ์จำนวนเพียงพอ พร้อมใช้งาน และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียน การบำรุงรักษาอุปกรณ์ให้มีสภาพดี ทนทาน พร้อมใช้งาน

3) โครงสร้างหลักสูตร ควรปรับเพิ่มหน่วยกิตในวิชาฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ โดย

ปรับลดหน่วยกิตการฝึกชุมชนและหน่วยกิตหมวดวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพ และควรพิจารณาความยากง่าย ความสอดคล้องของวิชาในแต่ละภาคการศึกษา โดยเฉพาะรายวิชาในกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพชีพเฉพาะ

3.3 กระบวนการในหลักสูตร

1) เนื้อหารายวิชาส่วนใหญ่ทันสมัย ควรปรับเนื้อหาบางส่วนในรายวิชาของกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพชีพเฉพาะให้ทันต่อการปรับแนวปฏิบัติการช่วยเหลือและการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ปัจจุบัน

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วงปฐมนิเทศหลักสูตรควรจัดให้นักศึกษาได้ศึกษาดูงานศูนย์รับแจ้งเหตุ-สั่งการ หน่วยปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉิน ห้องอุบัติเหตุ-ฉุกเฉินของโรงพยาบาล และควรจัดกิจกรรมเสวนากับบุคลากรสหวิชาชีพ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนและการเป็นเจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ช่วงการเรียนทฤษฎีควรจัดตารางหมุนเวียนให้นักศึกษาได้สังเกตการณ์การดูแลรักษาผู้ป่วยในสถานการณ์จริงของโรงพยาบาล และควรเพิ่มการฝึกทักษะปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินลักษณะต่างๆ ในสถานการณ์เสมือนจริงให้มากขึ้น ฝึกทักษะซ้ำๆ บ่อยครั้งขึ้น เพื่อให้เข้าใจขั้นตอนและปฏิบัติได้แม่นยำ

3) การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ นักศึกษารู้สึกกังวล ไม่มั่นใจ และขาดความพร้อมด้านความรู้และทักษะปฏิบัติก่อนออกฝึกงาน หลักสูตรควรจัดช่วงเวลาเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาโดยจัดทบทวนและสอบรวบยอดความรู้ ทบทวนและสอบทักษะปฏิบัติที่จำเป็นก่อนออกฝึกงาน และควรจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดการฝึกประสบการณ์ภาคสนามให้กับอาจารย์พี่เลี้ยงทุกคนของแหล่งฝึกทุกแห่งอย่างชัดเจน เพื่อให้นักศึกษาได้รับการฝึกประสบการณ์ในแนวทางเดียวกัน

3.4 ผลผลิตหลักสูตร บัณฑิตมีผลการสอบความรู้รวบยอดก่อนสำเร็จการศึกษาของหลักสูตรผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้ค่อนข้างน้อย หลักสูตรควรปรับปรุงกลยุทธ์การสอนของกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ ให้เหมาะสมกับนักศึกษาที่มีแบบแผนการเรียนรู้ (Learning Style) แตกต่างกัน

3.5 ผลลัพธ์หลักสูตร หลักสูตรควรปรับเนื้อหารายวิชาให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในปัจจุบัน ควรเน้นย้ำอาการสำคัญรายโรคที่เป็นพื้นฐานความรู้ในการประเมินและช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินที่จุดเกิดเหตุ การใช้อุปกรณ์ชนิดใหม่ๆ ในการช่วยเหลือ และควรเพิ่มเติมความรู้การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี มีผลประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรภาพรวมตามกรอบการประเมินซิปโป้ (CIPPO model) ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) บริบทหลักสูตร มีผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมาก พบว่าบัณฑิตทุกคนต้องแสวงหาสถานที่ทำงานด้วยตนเอง บัณฑิตเพียงร้อยละ 50.00 ที่ได้งานทำในปีแรกหลังสำเร็จการศึกษาและบรรจุในตำแหน่งงานที่ไม่สัมพันธ์กับวุฒิการศึกษา (ร้อยละ 31.60 บรรจุตำแหน่งพนักงานของรัฐ และร้อยละ 18.40 บรรจุตำแหน่งจ้างเหมาบริการ) ข้อเสนอแนะปรับปรุง คือ 1) ภาครัฐควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินไทย และ 2) สำรวจความต้องการจำนวนเจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ กำหนดตำแหน่งงานให้ตรงตามวุฒิการศึกษา และจัดสรรจำนวนตำแหน่งให้เพียงพอ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้ระบบบริการแพทย์ฉุกเฉินไทยให้สอดรับกับแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉิน ฉบับที่ 4 พ.ศ.2566-2570 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ให้ ‘ประเทศไทยมีมาตรฐานระบบบริการแพทย์ฉุกเฉินระดับสากลที่ประชาชนเชื่อมั่นและผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับบริการอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึงและเท่าเทียม โดยเป็นสังคมแห่งการรอบรู้ และเครือข่ายมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง’ (สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ, 2566) และให้สอดรับกับนโยบายการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบบริการแพทย์ฉุกเฉินระดับพื้นที่ให้ได้ตามมาตรฐาน เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้ป่วยฉุกเฉินให้ได้รับการปฏิบัติฉุกเฉินที่ได้มาตรฐานทั่วถึงและเท่าเทียม (ธีรดนย์ คงสิทธิ์รัตนตระกูล และกัมปนาท วงษ์วัฒนะพงษ์, 2565)

2) ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการในหลักสูตร พบว่าผลการประเมินด้านงบประมาณบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในการประเมินประสิทธภาพหลักสูตรครั้งนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรมีผลการประเมินในระดับเหมาะสมมาก ข้อเสนอแนะปรับปรุง ได้แก่ 1) ควร

จัดหาอุปกรณ์การฝึกทักษะทักษะจำเป็นของวิชาชีพชนิดที่ใช้จริงกับผู้ป่วยฉุกเฉิน อุปกรณ์ควรอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และ 2) หลักสูตรควรมีการสรรหาและพัฒนาอาจารย์ประจำให้มีประสบการณ์ตรงด้านการแพทย์ฉุกเฉิน สอดคล้องกับการศึกษาของวิภาดา วิจักขณาลัญฉ์ และคณะ (2564) เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตร คือ 1) ควรสนับสนุนการอบรมระยะสั้นและการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพอาจารย์เกี่ยวกับวิชาชีพและกระบวนการคิดขั้นสูง 2) ควรพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานด้านวิชาการและวิชาชีพ 3) ควรพัฒนาห้องปฏิบัติการวิชาชีพของหลักสูตรในรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนจริง (Simulation lab) และ 4) ประชาสัมพันธ์หลักสูตรรูปแบบต่างๆ ให้หลักสูตรเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

3) ผลผลิตหลักสูตร และผลลัพธ์หลักสูตร ผลการประเมินพบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของบัณฑิตว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนความรู้ของบัณฑิตมีความเหมาะสมน้อยกว่าทักษะปฏิบัติ ทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ สอดคล้องกับผลสอบความรู้รวบยอดก่อนสำเร็จการศึกษาที่บัณฑิตสอบผ่านเกณฑ์เพียงร้อยละ 23.50 รวมถึงผลการประเมินความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (AEMT) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในการประเมินผลผลิตหลักสูตร จากผลวิจัยของพูลสุข เจนพานิชย์ วิสุทธิพันธ์ และพรศรี ดิสรเตติวัตน์ (2558) แนะนำให้อาจารย์ของหลักสูตรพิจารณารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ AEMT ของบัณฑิต ได้แก่ 1) แบบอิสระ (Independent) นักศึกษาตั้งใจเรียนเนื้อหาที่รู้สึกว่าสำคัญและมั่นใจความสามารถในการเรียนรู้ของตนเอง 2) แบบพึ่งพา (Dependent) นักศึกษาพึ่งพาอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเป็นแหล่งความรู้ และมักไม่มีความคิดริเริ่ม 3) แบบร่วมมือ (collaborative) นักศึกษาเรียนรู้ได้ดีด้วยการแสดงความคิดเห็น การร่วมมือกับอาจารย์และเพื่อนๆในกิจกรรมการเรียนการสอน 4) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) นักศึกษาไม่สนใจเนื้อหาวิชาและไม่ชอบมีกิจกรรมในชั้นเรียน 5) แบบแข่งขัน (Competitive) นักศึกษาชอบเรียนรู้ด้วยการพยายามทำสิ่งต่างๆให้ดีกว่าเพื่อนเพื่อให้ได้รับรางวัล และ 6) แบบมีส่วนร่วม (Participant) นักศึกษาต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนให้มากที่สุด กิจกรรมนอกหลักสูตรจะมีส่วนร่วมน้อยมาก จะเห็นได้ว่าการพิจารณารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนจึงเป็นรากฐานสำคัญยิ่งในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการประเมินสะท้อนว่า การดำเนินการภาพรวมของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานีมีความเหมาะสมมาก และยังสะท้อนแนวทางให้อาจารย์และผู้บริหารของวิทยาลัยได้นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างหลักสูตรให้เพิ่มจำนวนหน่วยกิตรายวิชาการฝึกสมรรถนะวิชาชีพ 2) การเพิ่มจำนวนอาจารย์ประจำที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา 3) การปรับกลยุทธ์การสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน 4) การจัดหาอุปกรณ์ที่มีการใช้จริงกับผู้ป่วยฉุกเฉินเพื่อฝึกทักษะวิชาชีพ และ 5) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการบริหารหลักสูตรอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เพื่อให้ได้บัณฑิตของหลักสูตรที่มีความรู้เฉพาะสาขา มีทักษะวิชาชีพพร้อมใช้งานและมีคุณธรรมจริยธรรมในบทบาทของเจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของหลักสูตรตามผลการประเมิน ดังนี้

1) ศึกษากลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์

2) ศึกษารูปแบบการฝึกสมรรถนะวิชาชีพในสถานการณ์จำลองเสมือนจริง (Virtual simulation) ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์

3) ศึกษาประสิทธิภาพการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ สมรรถนะวิชาชีพ และความมั่นใจในตนเอง ก่อนการเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ

References

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 หน้า 19-24.

ธีรดนย์ คงสิทธิ์รัตนตระกูล และกัมปนาท วงษ์วัฒนะพงษ์. (2565). ทิศทางของแผนการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. *วารสารวิทยาลัยร้อยแก่นสาร, 7*(12), 412-424.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พูลสุข เจนพานิชย์ วิสุทธิพันธ์ และพรศรี ดิสรเตติวัตน์. (2558). รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 25*(1), 70-82.

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี. (2564). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564)*.

วิภาดา วิจักขณาลัญฉ์ และคณะ. (2564). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉิน การแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 27*(1), 276-292.

สถาบันถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. (2566). แผนหลักการแพทย์ฉุกเฉิน ฉบับที่ 4 พ.ศ.2566-2570 (แผนปฏิบัติการด้านการแพทย์ฉุกเฉิน) [ระบบออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2567 สืบค้นจาก https://www.niems.go.th/1/UploadAttachFile/2022/EBook/416665_20221031093559.pdf

Alatas, A., Ridwan, A. & Supriyati, Y. (2019). The Evaluation of an Undergraduate Program using a CIPPO model approach. *International Journal of Current Research, 11*(7), 5296-5303.

Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of psychological testing*. 4th ed. New York, NY: Harper & Row.

Kusmiyati, N., Hamidah & Kadir. (2023). CIPPO model evaluation on the English language training program at the Indonesian Navy Education service. *International Journal of Human Capital Management, 7*(1), 104-114.

Purnawirawan, O., Paramita P, C. & Sholihah, M. (2020). The Application of CIPPO Evaluation Model in Evaluating the Performance of School for Producing Entrepreneurs Programs in Vocational High School. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 443*, 387-391.

Sax, G. (1989). *Principles of educational and psychological measurement and evaluation*. 3rd ed. Wadsworth.

Stufflebeam, D., & Shinkfield, A. (1985). *Systematic Evaluation. Kluwer Nijih of Publishing*.